DUBBA · OYSS HAZIRLIK
10. Sınıf Tarih Dersi 1. Dönem 1. Ortak Yazılı Sınavı · Senaryo 1
Süre: 40 dakika · Her sorunun puanı yanında yazılıdır.

Adı Soyadı: .....
Sınıf / No: .....
Puan: .....

Telefonda aç: süreli çöz, paylaş

10. Sınıf Tarih · 1. Dönem 1. Ortak Yazılı (Senaryo 1)

1. Bir öğrenci, 1040-1299 yılları arasındaki iki savaşı karşılaştırmak için aşağıdaki tabloyu hazırlamış, bazı hücreleri boş bırakmıştır.

Karşılaştırma ölçütü	Malazgirt Savaşı (1071)	Kösedağ Savaşı (1243)
Savaşan taraflar	Büyük Selçuklu Devleti – Doğu Roma İmparatorluğu	**(I)**
Savaşın sonucu	**(II)**	Türkiye Selçuklu ordusu yenildi.
Türkler açısından kısa vadeli sonuç	Anadolu'nun kapıları Türklere açıldı.	**(III)**
Türk tarihi açısından uzun vadeli etki	**(IV)**	Türkiye Selçuklu Devleti Moğol hâkimiyetine girdi ve dağılma sürecine girdi.

1.1. Tablodaki (I), (II), (III) ve (IV) numaralı boşlukları doldurunuz.

1.2. İki savaşın Türk tarihinin seyrine etkilerini karşılaştırınız. Etkileri bakımından **bir** benzerlik ve **bir** farklılık yazınız.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

2. Bir tarih kulübü, Haçlı Seferleri'nin Türkiye Selçuklu Devleti'ne etkilerini anlatan iki kart hazırlamıştır (kurgusal anlatım).

> ***Kart 1 — I. Haçlı Seferi (1096-1099):*** *"Kalabalık Haçlı orduları Anadolu'ya geçti. Türkiye Selçuklu Devleti'nin başkenti İznik Haçlıların eline geçti; Türkler Orta Anadolu'ya çekildi ve başkent Konya'ya taşındı. Haçlılar Anadolu'yu geçerek Kudüs'ü aldı."*
>
> ***Kart 2 — II. Haçlı Seferi (1147-1149):*** *"Bu kez Anadolu'ya giren Haçlı orduları, Sultan I. Mesud komutasındaki Türkiye Selçuklu kuvvetleri karşısında ağır kayıplar verdi. Haçlıların Anadolu üzerinden Suriye'ye geçme girişimleri sonuçsuz kaldı."*

2.1. I. Haçlı Seferi'nin Türkiye Selçuklu Devleti'ne **iki** etkisini Kart 1'den kanıt göstererek yazınız.

2.2. İki kartı karşılaştırarak Türkiye Selçuklu Devleti'nin Haçlılar karşısındaki durumunun nasıl değiştiğini açıklayınız. Bu değişimin Anadolu'nun Türk yurdu olma sürecine etkisini belirtiniz.

3. Aşağıdaki iki kaynağı okuyunuz (kurgusal anlatım).

> ***Kaynak A:*** *"1048'de Pasinler Ovası'nda Büyük Selçuklu kuvvetleri, Doğu Roma ile Gürcülerin oluşturduğu ittifak ordusunu yendi. Bu, Selçuklularla Doğu Roma arasındaki ilk büyük savaştı. Savaşın ardından iki devlet arasında barış yapıldı ve Türklerin Anadolu'ya akınları hız kazandı."*
>
> ***Kaynak B:*** *"1176'da Türkiye Selçuklu Sultanı II. Kılıçarslan, Doğu Roma İmparatoru Manuel Komnenos'un büyük ordusunu Miryokefalon'da dar bir geçitte pusuya düşürerek yendi. Bu yenilgiyle Doğu Roma, Türkleri Anadolu'dan çıkarma umudunu yitirdi."*

3.1. Kaynak A'ya göre Pasinler Savaşı'nın Türklerin Anadolu'ya yönelişine **iki** etkisini yazınız.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

3.2. Pasinler ve Miryokefalon savaşlarını Türk tarihinin seyrine etkileri bakımından karşılaştırınız. Hangisinin Anadolu'nun kalıcı Türk yurdu olmasında daha belirleyici olduğunu gerekçesiyle belirtiniz.

4. Aşağıdaki kaynakları okuyunuz (kurgusal anlatım).

> ***Kaynak A (İslamiyet öncesi bir Türk devleti):*** *"Hükümdar, yönetme yetkisini Gök Tanrı'dan aldığına inanırdı. Halkının refahını sağlamayan, adaletle hükmetmeyen bir hükümdarın bu yetkiyi yitireceği kabul edilirdi. Devlet işleri, hükümdarın başkanlık ettiği mecliste görüşülürdü. Ülke hanedanın ortak malı sayıldığından hanedanın bütün erkek üyelerinin tahtta hakkı vardı."*
>
> ***Kaynak B (Büyük Selçuklu Devleti):*** *"Sultan, yönetme yetkisinin Tanrı'dan geldiğine inanırdı; tahta çıkınca Abbasi halifesinden de onay ve unvan alırdı. Devlet işleri, vezirin başkanlık ettiği Divan-ı A'lâ'da yürütülürdü. Otağ, tuğ ve bayrak gibi eski Türk hükümdarlık alametlerinin yanına hutbe, sikke, nevbet ve çetr eklenmişti."*

4.1. Hükümdarın yönetme yetkisine ilişkin anlayışta süreklilik gösteren unsuru, iki kaynaktan birer ifade göstererek açıklayınız.

4.2. Kaynak B'de Kaynak A'ya göre ortaya çıkan **iki** değişimi yazınız ve her değişimin bir nedenini belirtiniz.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

5. Bir öğrenci, Türklerde ordu teşkilatını karşılaştırmak için şu notları almıştır (kurgusal çalışma notu).

> ***Not 1 (Asya Hun Devleti):*** *"Ordu atlı birliklerden oluşuyordu. Mete Han döneminde ordu onlu sisteme göre düzenlenmişti. Savaş zamanı bütün erkekler asker sayılırdı."*
>
> ***Not 2 (Büyük Selçuklu Devleti):*** *"Ordunun asıl gücü, sarayda yetiştirilen ve maaş alan gulamlardan oluşan hassa ordusuydu. Bunun yanında ikta sahiplerinin yetiştirdiği askerler, Türkmen kuvvetleri ve ücretli askerler bulunuyordu. Ordu, büyük ölçüde atlı birliklere dayanıyordu."*

5.1. İki notu karşılaştırarak ordu teşkilatında süreklilik gösteren **bir** unsuru ve değişim gösteren **iki** unsuru yazınız.

5.2. Büyük Selçuklu Devleti'nde daimî ve maaşlı bir hassa ordusunun kurulmasının nedenini ve merkezî otoriteye etkisini açıklayınız.

6. Bir müze rehberi, Türkiye Selçuklu Dönemi'nden kalma bir hanı tanıtırken şunları anlatmıştır (kurgusal anlatım).

> *"Bu han, Konya ile Aksaray arasındaki kervan yolu üzerine yaptırıldı. Hanın giderleri, kurucusunun bağışladığı köy ve dükkânların gelirleriyle, yani vakıf yoluyla karşılanırdı. Yolculara burada üç gün ücretsiz yemek ve yatacak yer verilirdi. Aynı dönemde devlet, yollardaki köprüleri onarttı ve yolda malı zarar gören tüccarın kaybını karşıladı."*

6.1. Hanın vakıf gelirleriyle yaşatılmasının ticarete **iki** katkısını rehberin anlatımıyla ilişkilendirerek açıklayınız.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

6.2. Devletin ticaret yollarında aldığı tedbirlerin, yol üzerindeki yerleşim yerlerinin büyüyüp şehre dönüşmesine nasıl katkı sağladığını açıklayınız.

7. Aşağıdaki kaynakları okuyunuz (kurgusal anlatım).

> ***Kaynak A (bir debbağın hatırası):*** *"On dört yaşında ustamın yanına çırak olarak girdim. Ustam bana önce işin inceliklerini, sonra şunu öğretti: 'Kazancını helal yoldan kazan, malının kalitesini düşürme, müşteriyi aldatma, ihtiyaç sahibine yardım et.' Yıllar sonra kalfa, sonra usta oldum; kendi dükkânımı açtım."*
>
> ***Kaynak B (bir Türkmen ailesinin hatırası):*** *"Atalarımız Horasan'dan Anadolu'ya geldiğinde sürüleriyle geniş otlakların bulunduğu bir ovaya yerleşti. Amcam ise demircilik öğrenmek isteyince şehre taşındı ve çarşıda dükkân açtı."*

7.1. Kaynak A'daki ustanın öğütlerini ahilik anlayışının değerleriyle ilişkilendiriniz. Bu değerlerin şehirlerdeki ekonomik hayata **bir** etkisini yazınız.

7.2. Kaynak B'den hareketle Türklerin geçim kaynağı ile yerleştikleri yer arasındaki ilişkiyi açıklayınız. Bu ilişkiyi gösteren **iki** örneği kaynaktan yazınız.

Cevap anahtarı: çözdükten sonra okut.
Her maddenin tam puan ölçütü, kısmi ve sıfır puan durumu, olası yanıt. Kendini puanla, aynı sayfadan 40 dakikalık sayaçla yeniden çöz.

© 2026 Dubba. Bu yazılının soruları, şekilleri, puanlama anahtarı ve çözümleri Dubba'nın özgün eseridir (5846 sayılı FSEK); tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde ve değiştirilmeden çoğaltıp öğrencilere, sınıflara, okullara ve kurslara bedelsiz dağıtabilirsin; satılamaz, ücretli bir ürün ya da hizmette kullanılamaz, ticari amaçla kullanılamaz, başka sitede barındırılamaz, kaynak dubba.com.tr gösterilir. Telif Politikası 3. madde: dubba.com.tr/telif